

HAND-OUT INTERACTIEVE VIDEO-GERELATEERDE CASUSPOSITIES

Disclaimer

De te behandelen casusposities zijn heel specifiek. Als één variabele verandert, kan het antwoord heel anders uitpakken. Bij twijfel dus altijd advies vragen aan de betreffende persoon.

Daarnaast zijn er in de casusposities vaak meerdere aspecten die spelen, zoals privacy, techniek, beleid en de feitelijke situatie. Houdt de regels die daarvoor gelden altijd in de gaten. Die zijn namelijk leidend, niet de beantwoording van deze casusposities.

De onderstaande antwoorden zijn hoofdlijnen, bedoeld als bewustwording van welke aspecten allemaal (kunnen) spelen. Vraag in jouw specifieke situatie altijd om ondersteuning en advies bij de juiste personen.

Inleiding

Bij de beantwoording van de casusposities zoals opgenomen in de interactieve video's, spelen onder meer de volgende aspecten een belangrijke rol:

- Auteursrecht/naburige rechten
- Portretrecht
- AVG

Auteursrecht/naburige rechten:

Het auteursrecht/naburige rechten regelen wie rechthebbende is op een werk. De rechthebbende is in beginsel de maker van een werk. Echter, als de maker het werk heeft gemaakt in de uitoefening van de taken die horen bij zijn dienstverband, dan rusten de rechten op dat werk bij de werkgever, niet bij de maker. Alleen de rechthebbende op een werk, is gerechtigd dat werk openbaar te maken en te vermenigvuldigen.

Portretrechten:

Portretrechten bestaan naast auteursrechten. Mensen die herkenbaar in beeld worden gebracht op foto's, video's of geluidsopnamen, kunnen bezwaar maken tegen openbaarmaking daarvan bij de maker van het werk. Of dat bezwaar uiteindelijk in de rechtbank stand houdt, hangt af van een belangenafweging. De individuele belangen van de geportretteerde worden daarbij afgewogen tegen de belangen die de maker heeft bij openbaarmaking. Dat kan dus per geval anders uitpakken. Door een geportretteerde vooraf een zogenaamde 'Quit claim' te laten ondertekenen, ziet diegene af van het indienen van een bezwaar. Doet hij dat later toch, dan zal zijn toestemming meewegen in de belangenafweging die op dat moment wordt

gemaakt. Een ondertekende “Quit Claim” zorgt dus niet dat iemand geen bezwaar meer kan maken bij een rechter, maar heeft wel invloed op de belangenafweging.

AVG

Persoonsgegevens, zoals namen, adressen, herkenbare beelden of geluidsopnamen, worden beschermd onder de AVG.

1. Een college wordt opgenomen en toegankelijk gemaakt op Kaltura en/of de Webcollegedienst:

Auteursrecht/naburige rechten: De werkgever is rechthebbende op (de opnames van) een (hoor)college. De docent die het college geeft mag het werk dus niet zelfstandig openbaar maken of vermenigvuldigen, zonder toestemming van de werkgever. De werkgever geeft toestemming voor het delen van de opname via Canvas/Kaltura/webcollegedienst. Verdere verspreiding door de docent (bijvoorbeeld via social media of gebruik buiten de UvA) mag slechts na toestemming van de UvA. Vooralsnog zou binnen de UvA deze toestemming gevraagd kunnen worden aan de onderwijsdirecteur, totdat het beleid hierover binnen de UvA verder is uitgekristalliseerd.

(a) Alleen de docent is herkenbaar in beeld.

Portretrecht: Voor het streamen of opnemen van een college door de werkgever is geen toestemming van de docent nodig, voor zover hier een goede reden voor is (bijvoorbeeld: coronamaatregelen, meer deelnemers dan ruimte in de college zaal of het bereiken van studenten die niet bij het college aanwezig kunnen zijn). Dit valt in beginsel binnen de instructiebevoegdheid van de werkgever. Als de docent hiertegen zwaarwegende bezwaren heeft, kan dat uiteraard met de leidinggevende besproken worden en kunnen desnoods andere afspraken worden gemaakt, maar uitgangspunt is dat een docent hieraan meewerkt, zeker als er een goede reden is voor de opname. De beelden dienen binnen een gesloten omgeving te worden getoond (zoals Canvas/Kaltura/Webcollegedienst) dus niet via een algemeen toegankelijk kanaal zoals bijvoorbeeld YouTube, TikTok, Vimeo of Wordpress, ook niet via de beveiligde modus van die platforms.

De docent die het college geeft is herkenbaar in beeld. Daarmee is het portretrecht van toepassing. Het portretrecht zegt dat iemand die herkenbaar in beeld wordt gebracht bezwaar kan maken tegen openbaarmaking als hij belangen heeft die zich daartegen verzetten. Vooralsnog kan dat verzet worden ingediend bij de onderwijsdirecteur, totdat het beleid hierover binnen de UvA verder is uitgekristalliseerd. Er zal dan een afweging worden gemaakt tussen het belang van openbaarmaking door de werkgever, het onderwijsbelang, en het belang van het individu. Zolang er Corona maatregelen van toepassing zijn, is het van groot belang dat colleges ook op afstand kunnen worden gevolgd. Het belang van online onderwijs zal daarom zwaar wegen.

(b) **Studenten komen ook herkenbaar in beeld.**

Portretrecht: Als studenten herkenbaar in beeld komen, is het portretrecht op hen van toepassing. Herkenbaarheid kan gebaseerd zijn op iemands gezicht, maar ook iemands stem of lichaamshouding. Als

een student herkenbaar in beeld is, kan hij bezwaar maken tegen openbaarmaking als hij belangen heeft die zich daartegen verzetten. Er zal dan een afweging worden gemaakt tussen het belang van openbaarmaking door de onderwijsinstelling en het belang van het individu. Om dit te voorkomen is beleid opgesteld dat voorschrijft dat bij aanvang van het college kenbaar te worden gemaakt dat het college wordt opgenomen en mogelijk wordt openbaar gemaakt en dat er plekken in de zaal beschikbaar zijn, waar de studenten NIET in beeld komen. In verband met herkenning via de stem van een student, dient een eventueel vragenronde beperkt te worden tot het eind van het college, waarbij wordt aangegeven welk deel wel en welk deel niet wordt opgenomen.

AVG: De belangenafweging binnen de AVG valt vrijwel samen met de belangenafweging in verband met het portretrecht.

2. Een gastspreker van buiten de UvA geeft een college dat wordt opgenomen

Als een spreker van buiten de UvA een college/voordracht geeft waarvan opnames worden gemaakt, dan is het belangrijk vooraf met die persoon een overeenkomst te sluiten waarin hij/zij de rechten op de voordracht en de opnamen daarvan overdraagt aan de UvA en toestemming geeft voor openbaarmaking, in verband met het portretrecht en de AVG. Die toestemming kan niet zomaar worden ingetrokken. Daar moet een hele goede reden voor zijn. Van belang is daarbij de reikwijdte van de toestemming goed vast te leggen. Geldt de toestemming alleen voor onderwijsdoeleinden, of mag het ook als promotiemateriaal op de openbare website van de UvA worden gebruikt?

3. Onderwijs wordt via live stream gegeven, maar niet opgenomen.

Voor het live streamen van een college in een afgeschermd digitale leeromgeving geldt hetzelfde als bij het opnemen ervan. Ook hierbij is het dus nodig studenten die deelnemen erop te wijzen dat het college wordt gestreamd en dat er plaatsen beschikbaar zijn waar de studenten niet in beeld zijn. Ook kan het vragenronde worden beperkt tot het eind en niet worden gestreamd of de studenten moet erop worden gewezen dat het wordt gestreamd.

4. Mag een student een live-stream onderwijs of een zoom/teams meeting opnemen?

De UvA heeft beleid op grond waarvan het de studenten geen opnames mogen maken tijdens colleges of bijeenkomsten in verband met de (sociale) veiligheid van de deelnemers (Voor de UvA: [huis- en gedragsregels met betrekking tot gebouwen, voorzieningen en terreinen van de UvA](#) en de [Gedragscode](#)). Hoewel het wettelijk kader opnames voor privé gebruik in principe toestaat, verzet het beleid zich hiertegen. Het mag dus niet. Dit beleid geldt voor iedere student die onderwijs volgt bij de UvA

5. Onderwijsmateriaal vervaardigd door een UvA docent

Onderwijsmateriaal (zoals bijvoorbeeld: kennisclips, PowerPoint-presentaties, video's, foto's, syllabi etc.) vervaardigd door een werknemer in de uitvoering van zijn aanstelling, is eigendom van de werkgever. De werknemer mag dit niet -zonder toestemming van de werkgever gebruiken buiten de UvA of openbaar maken anders dan via de digitale leeromgeving van de UvA (Kaltura/Canvas/Webcollegedienst/MS365). Het materiaal mag dus niet worden gedeeld via YouTube, TikTok, Vimeo of Wordpress, ook niet via een beveiligde modus van die platforms. Ook mag het onderwijsmateriaal niet worden gebruikt als onderwijsmateriaal bij een opvolgende werkgever, tenzij daarover afspraken zijn gemaakt met de huidige werkgever. De werkgever mag beslissen dat bijvoorbeeld kennisclips ook door andere docenten binnen de UvA mogen worden gebruikt.

Dit is alleen anders als een werk niet binnen de taakomschrijving van de aanstelling valt. Een rechtendocent die in zijn eigen tijd een kookles opneemt of een kookboek schrijft.

6. Gebruik van andermans werk in een college

Foto's of video's (of ander auteursrechtelijk beschermd werk) van derde partijen, mogen alleen worden getoond tijdens het onderwijs onder vermelding van de rechthebbende en als en voor zover het tonen daarvan ondersteunend is aan het onderwijs en deel uitmaakt van het leerplan. Het mag dan ook via een gesloten digitale leeromgeving worden vertoond/gestreamd. Als het werk niet alleen eenmalig tijdens een les wordt getoond/gestreamd, maar het wordt opgeslagen om op een ander moment nogmaals te worden vertoond, dan is naast de bovenstaande vereisten ook vereist dat aan de rechthebbende een billijke vergoeding wordt betaald. Bijvoorbeeld: als een foto van een derde wordt opgenomen in een syllabus of een college wordt opgenomen en op Kaltura wordt gezet om teruggezien te worden, waarin een filmfragment is getoond van een derde, dan mag dat alleen als aan de bovenstaande criteria is voldaan en moet een vergoeding worden betaald aan de maker van dat werk als het wordt opgeslagen om nogmaals te worden getoond. Met sommige organisaties, bijvoorbeeld uitgevers, zijn daarover UvA- breed afspraken gemaakt. Het vergt dus het nodige onderzoekwerk, voordat je een plaatje, foto, film of boekfragment oid van een derde mag opnemen in je onderwijsmateriaal. Wees je hier altijd van bewust.

7. Inhuur externen

Bij het inhuren van externen voor het geven en/of opnemen van een college, het opnemen van een onderwijsfilm/clip of het maken van onderwijsmateriaal, inclusief filmmateriaal, is het nodig om overdracht van intellectuele eigendomsrechten en -waar nodig- toestemming voor gebruik van het portretrecht van tevoren schriftelijk vast te leggen in een overeenkomst met daarin een Quit Claim. Hiervoor zijn templates beschikbaar. Een gegeven toestemming kan niet zomaar worden ingetrokken. Daar moet een hele goede reden voor zijn. Van belang is daarbij de reikwijdte van de toestemming goed af te spreken, helder te formuleren en schriftelijk vast te leggen. Geldt de toestemming alleen voor onderwijsdoeleinden, of mag het ook als promotiemateriaal op de openbare website van de UvA worden gebruikt?

8. Opnames van studenten die een onderwijsopdracht uitvoeren

Voor het maken van foto en/of video opnamen binnen het onderwijs door een docent (bv. video van een gesprekspracticum of tijdens een stage) moet de docent vooraf expliciet toestemming vragen. Die toestemming moet worden bewaard (mondelijke toestemming is dus niet voldoende). Als studenten zelf een opname inleveren ter beoordeling kan die toestemming geacht worden impliciet te zijn gegeven, voor het beoordelen, niet voor andere doelen. De opname moet worden verwijderd zodra de beoordeling tot stand gekomen is (na het afronden van het vak, als de beroepstermijn is verstreken). Het maakt daarbij niet uit wie de opnamen heeft gemaakt. De docent bewaart de beoordeling en de eerdergenoemde toestemming van de student voor het maken van de opname, gedurende 2 jaar na afstuderen van de student (dus niet de opname). Na deze periode verwijderd de docent ook deze gegevens.

Zie voor meer info onder andere:

- [Handvatten richtlijnen - Privacy \(AVG\) - UvA-medewerkers - Universiteit van Amsterdam](#)
- [ICT-gedragsregels - Security \(ICT-beveiliging\) - Bestuursstaf en diensten \(GDE\) - Universiteit van Amsterdam \(uva.nl\)](#)
- [Audio en video - Bestuursstaf en diensten \(GDE\) - Universiteit van Amsterdam \(uva.nl\)](#)
- [Huis- en gedragsregels met betrekking tot gebouwen, voorzieningen en terreinen van de UvA](#)